

**TÜRK HALK BİLİMİNİN ÂLİMİ VE ÂLİSİ: PROF. DR. ALİ BERAT
ALPTEKİN
(Hayatı ve Eserleri)**

(1953-2019)

Hayatı

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Mersin ilinin Silifke ilçesinde 10 Nisan 1953 tarihinde dünyaya gelir. Babası Sarıkeçili Yörüklerinden Aydınli Mehmet (1908-1988), annesi Emine (Gürbüz) Hanımdır. Prof. Alptekin, dokuz çocuğun dördüncüsüdür.

Prof. Alptekin, ilköğrenimini köyündeki Bağalanı İlkokulu'nda (1960-1965), babasının köyden ayrılıp Silifke'de değirmencilik ve çiftçiliğe başlamasıyla birlikte Silifke'de Silifke Lisesinin orta kısmını (1965-1969) ve lise kısmını (1969-1972) tamamlar.

1973 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne başlar ve 1977 yılında mezun olur. Aynı yıl Silifke Lisesine öğretmen olarak atanır ve iki yıl süreyle görev yapar. Bu dönemde hayat arkadaşı; sınıf öğretmeni Ayşe Boz ile tanışıp evlenir. Emine Gökçen [Koçer] (1979) ve Ali Gökhan (1984) isminde iki çocukları olur. Emine

Gökçen Koçer'den Göktuğ ve Ali Alptuğ Koçer adında iki, Ali Gökhan'dan Zeynep İlay Alptekin adında bir torunu vardır.

1979 yılında Prof. Dr. Alptekin, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Türk Halk Edebiyatı alanında asistan olarak atanır. Prof. Dr. Saim Sakaoğlu danışmanlığında; *Kirmanşah Hikâyesi Üzerine Bir Çalışma* (Erzurum 1980) adlı doktora ön çalışmasıyla bilim uzmanı; *Taşeli Plâtosu Masallarında Motif ve Tip Araştırması – İnceleme-Metinler-* (Erzurum 1982) adlı doktora çalışmasıyla “doktor” unvanını alır. Vatanî görevini piyade er olarak 1982 yılında Denizli’de tamamlar.

8 Ağustos 1985 tarihinde Atatürk Üniversitesi’nden Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne atanır ve 13 yıl bu bölümde çalışarak lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde çeşitli dersler verir; birçok yüksek lisans ve doktora öğrencisi yetiştirir. 9 Ekim 1996 tarihinde doçent olan Prof. Alptekin, 1998 yılında Fırat Üniversitesi’nden ayrılarak Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalında göreve başlar. 21 Mayıs 2002 tarihinde profesör olur.

Prof. Alptekin, Van Yüzüncü Yıl (1987-1988), Erciyes ve Niğde (1998-1999) Üniversitelerinde ayrıca yurt dışında Uluslararası Hoca Ahmet Yesevî

Türk-Kazak (1994-1995) ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefke Avrupa (2008- 2009) Üniversitelerinde dersler verir. 26 yüksek lisans, 9 doktora öğrencisine tez danışmanlığı yapar.

Prof. Alptekin, yıllar süren çalışmalarının ürünü olarak çeşitli ödüllere ve payelere layık görülür.

- 1995, *İhsan Hınçer Türk Folkloruna Hizmet Ödülü*,
- 1996, *İçel Kültürüne Hizmet Ödülü*,
- 1996, *Fırat Havzası Gazeteciler Cemiyeti Ödülü*,
- 2015, *Elginkan Vakfı 2015 Yılı Türk Kültürü Araştırma Ödülü*,
- 2015, *Türk Dünyası Araştırmaları Uluslararası İlimler Akademisi (TDAUİA) Kurul Üyelerinin kararıyla fahrî doktor unvanı*,
- 2018, *Kırgızistan Kasım Tınıstanov Issık Göl Devlet Üniversitesi tarafından Manas'ın Mirasçıları: Türk Dünyası Kültürüne Hizmet Ödülü*.

Prof. Alptekin gerek yurt içi gerekse yurt dışında birçok ulusal ve uluslararası sempozyuma katılır, kitap, makale ve bildiri boyutunda 500'e yakın çalışması vardır. Çalışmaları üniversitelerde lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi sürecinde faydalanılan başucu kaynakları arasındadır. Türk dünyasında eserleriyle tanınan Prof. Dr. Alptekin'in hayatı hakkında çeşitli çalışmalar hazırlanır, hem hayattayken hem de vefatının ardından adına kitap ve dergilerde özel sayılar çıkarılır.

- *Erciyes, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Özel Sayısı*, 35 (417), Eylül 2012.
- *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Özel Sayısı*, 6 (20), Eylül 2015.
- *Karadeniz, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Armağanı*, (37), Bahar 2018.
- *Toroslardan Tanrı Dağlarına Türk Halk Biliminin Ulu Çınarı Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Armağanı*, (ed.: Esmâ Şimşek-Hatice İçel-Selçuk Peker-Atiye Nazlı) Konya 2019.
- *Erciyes, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Özel Sayısı*, 42 (501), Eylül 2019.
- *Akpınar, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Dosyası*, (82-83), Temmuz-Ağustos/Eylül-Ekim 2019.
- *Merhaba Gazetesi Akademik Sayfalar, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Özel Sayı-1*, 18 (9), Ekim 2019.
- *Merhaba Gazetesi Akademik Sayfalar, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin Özel Sayı-2*, 18 (10), Ekim 2019.
- *Bir Velihtin Ardından Prof. Dr. Ali Berat Alptekin*, (hızl.: Saim Sakaoğlu) Konya 2020.

Vefatından sonra dostları ve öğrencileri tarafından düzenlenen “Konya Aydınlar Ocağı’nın Selçuklu Salı Sohbetleri”nde (24 Ekim 2019) ve “Elazığ’da Manas Şiir Günleri Ali Berat Alptekin’e Vefa Programı”nda (1 Aralık 2019) Prof. Dr. Alptekin yâd edilir, “3. Ulusal İlkokullar Arası Nasreddin Hoca Fıkra Canlandırma Yarışması”nda (26 Ekim 2019) kazananlara özel ödüller verilir. Ali Berat Alptekin Özel Ödülü’nü kazanan gruba, kızı Prof. Dr. Emine Gökçen Koçer ödülü takdim eder. Konya’da düzenlenen “53. Konya Âşıklar Bayramı” (25-26 Ekim 2019) Feyzi Halıcı ile Prof. Dr. Ali Berat Alptekin’in anısına düzenlenir.

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin'in Yayımlanmış Kitapları

1. *Azerbaycan âşıkları ve el şairleri I*, İstanbul: Halk Kültürü, 1985. (Saim Sakaoğlu ve Esmâ Şimşek ile birlikte)

2. *Azerbaycan âşıkları ve halk şairleri II*, İstanbul: Halk Kültürü, 1986. (Saim Sakaoğlu ve Esmâ Şimşek ile birlikte)

3. *Dadaloğlu bibliyografyası (hayatı, sanatı ve şiirlerinden örnekler)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1988. (Saim Sakaoğlu ile birlikte)

4. *Erzurumlu Emrah bibliyografyası (hayatı, sanatı ve şiirlerinden örnekler)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1988.

5. *Çıldırli Âşık Şenlik bibliyografyası (hayatı, sanatı ve şiirlerinden örnekler)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989.

6. *İçel bibliyografyası*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1989.

7. *Bayburtlu Zihnî bibliyografyası (hayatı, eserleri, sanatı, nüktedanlığı ve şiirlerinden örnekler)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990. (Saim Sakaoğlu ile birlikte)

8. *Hayvan masalları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991, 2005.

9. *Azerbaycan Tapmacaları / Bilmeceleri*. Elazığ 1992. (Saim Sakaoğlu ve Esmâ Şimşek ile birlikte)

10. *Posoflu Âşık Müdamî Bibliyografyası*. Ankara 1992. (Esmâ Şimşek ile birlikte)

11. *Âşık Hacı Karakılçık (hayatı, sanatı ve şiirlerinden örnekler)*. Hatay: Kültür Ofset, 1993.

12. *Fırat havzası efsaneleri*. Hatay: Kültür Ofset, 1993.

13. *Yesevî ocağında 210 gün*. Elazığ: TİSAV Yayınları, 1996.

14. *Halk hikâyelerinin motifyapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1997 (ilk bsk.), 2021 (son bsk.)

15. *Meddah Behçet Mahir'in bütün hikâyeleri I*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1997. (Saim Sakaoğlu, Esmâ Şimşek ve Yurdanur Sakaoğlu ile birlikte)

16. *Kirmanşah hikâyesi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
17. *Meddah Behçet Mahir'in bütün hikâyeleri II*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999. (Saim Sakaoğlu, Esmâ Şimşek ve Yurdanur Sakaoğlu ile birlikte)
18. *Azerbaycan âşıkları ve halk şairleri I (16-18. yüzyıllar)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000. (Saim Sakaoğlu ve Esmâ Şimşek ile birlikte)
19. *Âşık İmamoğlu (İsmail Alptekin)*. Silifke: Taşeli Ofset, 2002.
20. *Begim / Âşık Temel Turabi*. Bursa: Mir Ofset, 2002.
21. *Ercişli Emrah bibliyografyası*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002. (Saim Sakaoğlu ile birlikte)
22. *Taşeli masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.
23. *Benden toprak istenir mi / Öksüz Ozan*. Konya: Dizgi Ofset, 2003.
24. *Gönül kervanı / Âşık Kul Nuri*. Ankara: Lazer Ofset, 2003.
25. *Kazak masallarından seçmeler*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.
26. *Erciyes Dergisi Bibliyografyası / Yıllar: 1978-2003- Sayılar: 1-312*, Kayseri 2004.
27. *Ağlayan bayrak (Âşık Fethi Kadioğlu)*. Konya: Dizgi Ofset, 2004.
28. *Âşık Veysel / Türk'üz türkü çağırırız*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2004, 2007.
29. *Palandöken'in zirvesindeki âşık: Erzurumlu Emrah*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.
30. *Sevdalarım / Hüseyin Gümüş*. Mersin: Ünlü Yayınevi, 2004.
31. *Evliya Çelebi Seyahatnamesinden seçmeler*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2005, 2006.
32. *Çıldırli Âşık Şenlik divanı (hayatı, şiirleri, atışmaları ve hikâyeleri)*. Ankara: Çıldır Belediyesi Yayınları, 2006. (Nizameddin Coşkun ile birlikte)
33. *Türk saz şiiri antolojisi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2006, 2008. (Saim Sakaoğlu ile birlikte)
34. *Halk şiirinden seçmeler*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2007. (Saim Sakaoğlu ile birlikte)
35. *Âşık Veysel*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2009.
36. *Nasreddin Hoca*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2009. (Saim Sakaoğlu ile birlikte)
37. *Geçmişten günümüze âşıkların dilinden Sarıkamış*. (hzl.: Bingür Sönmez), İstanbul: Babiali Kültür Yayınları, 2010. (Abdurrahman Güzel ile birlikte)
38. *Halkbilimi araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2011.
39. *Türk Halk Şiiri*, Eskişehir 2011. (8-10. Üniteleri (170-234) Prof. Dr. Alptekin tarafından yazılmıştır.)

40. *Efsane ve motifleri üzerine*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2012. 2018.
41. *Türk mânilerinden seçmeler*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2013.
42. *Türk ninnilerinden seçmeler*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2013.
43. *Anadolu'dan Kıbrıs'a halk kültürü köprüsü*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2015.
44. *Erzurum'un yüzleri: Behçet Mahir*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 2016.

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin'in Editör, Yayın Koordinatörü Ve Yayına Hazırladığı Eserler

1. *Doğumunun 50. yazı hayatının 30. yılı münasebetiyle hocam Prof. Dr. Saim Sakaoğlu (Hayatı, Yayınları ve Yazılarından Seçmeler)*. Konya: 1989 [Yayına hazırlayan].
2. *Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun 55. yıl armağanı*. Kayseri: 1994 [Yayına hazırlayan].
3. *Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'na armağan*. Konya-Haarlem: 2006 [Yayına hazırlayan].
4. *Halk masalları*, Eskişehir: 2011 [Editör-Doç. Dr. Çiğdem Kara ile birlikte].
5. *Halk hikâyeleri*, Eskişehir:2011 [Editör-Doç. Dr. Çiğdem Kara ile birlikte].
6. *Billur köşk masalları*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
7. *Ezop masalları*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
8. *Karagöz ile Hacivat*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
9. *Keloğlan masalları*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
10. *Tekerlemeler*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
11. *Türk atasözlerinden seçmeler*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
12. *Türk masalları*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
13. *Türk ninnilerinden seçmeler*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
14. *Türkülerden seçmeler*, Ankara: 2013 [Yayın Koordinatörü].
15. *Feyzi Halıcı ve yirminci yüzyıl âşıkları üzerine araştırmalar*, Ankara: 2016 [Yayına hazırlayan].

Prof. Ali Berat Alptekin'in Vefatından Sonra Yayınlanan Kitap Ve Kitap Bütünlüğündeki Eserleri

1. *Destan yazıları*, Konya: 2020 (ed. Mehmet Alptekin)
2. *Fırat Havzası efsaneleri*, Ankara: 2021.
3. *İçel halk kültürü yazıları*, Çanakkale: 2022. (ed. Mehmet Alptekin ve Zeynep Dilek Öz)

Prof. Dr. Alptekin'in yayımlanmış kitaplarının dışında çok sayıda makale, bildiri ve ansiklopedi maddeleri bulunmaktadır. Bu çalışmalarından 80'e yakın âşık edebiyatı, 230 kadarı halk edebiyatının çeşitleri konuları üzerinedir. Prof. Dr. Alptekin'in bunların dışından halk biliminin diğer konularını (bayramlar, törenler, kutlamalar ve inanışlar, vd.) içeren makale, bildiri ve ansiklopedi maddeleri de 70' yakındır. Ayrıca 70 kadar yazısı da bibliyografya ve diğer konuları içermektedir.¹

Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Mayıs 2019 tarihinde Necmeddin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakóltesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi iken emekli olur. 1979 yılında başladığı akademik hayatının 40. yılında çok daha üretken bir dönemdeyken sağlık problemleri nedeni ile 31 Ağustos 2019 tarihinde ailesini, dostlarını, sevenlerini ve yüzlerce öğrencisini geride bırakarak ebediyete geç eder. Prof. Dr. Ali Berat Alptekin; 1998 yılında geldiği Konya'da, Üçler Kabristanlığına defnedilerek Mevlana'ya komşu olur.

Ruhu şâd, mekânı âlî olsun...

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. *Toroslardan Tanrı Dağlarına Türk Halk Biliminin Ulu Çınarı PROF. DR. ALİ BERAT ALPTEKİN ARMAĞANI*, Kömen Yayınları, Konya, 2019, 3-41.